

แผนพัฒนาการเกษตรตำบลคำเหมือดแก้ว
อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

จัดทำโดย

นางสาวปิยพร แदनสีแก้ว
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยเม็ก
อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ นี้ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๖๘) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาการเกษตรฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลนาคำดีขึ้น ยั่งยืนสืบไป

นางสาวปิยพร แดนสีแก้ว
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
ประจำตำบลคำเหมือดแก้ว
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

สารบัญ

หน้า

คำนำ สารบัญ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๑.๓ ขอบเขตการปกครอง	๒
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๒
๑.๒.๑ สภาพภูมิประเทศ	๒
๑.๒.๒ สภาพภูมิอากาศ	๒
๑.๒.๓ สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกร	๓
๑.๒.๔ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๖
๑.๒.๕ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๑
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลคำเหมือดแก้ว	๑๒
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	๑๒
๒.๑.๑ สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	๑๒
๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๑๙
๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๒๒
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล	๒๔
๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๒๔
๓.๒ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๒๔
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลคำเหมือดแก้วแบ่งการปกครองออกเป็น ๙ หมู่บ้าน ขึ้นอยู่การปกครองของเทศบาลตำบลคำเหมือดแก้ว

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครองตำบลคำเหมือดแก้ว

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้นำหมู่บ้าน	หมายเหตุ
๑	บ้านคำเหมือดแก้ว	นายวรวิทย์ อรัญมิตร	
๒	บ้านโนนศิลาอาสน์	นายชัยยนต์ ทฤธิ์คำ	
๓	บ้านคำเหมือดแก้ว	นายบพิตร จ๋อมสระคู	กำนัน
๔	บ้านป่าห้วย	นายจำรัส เรืองจันทร์	
๕	บ้านป่ากุง	นายบุญเรือง แก้วมาลุน	
๗	บ้านคำมะโฮ	นายประมุข พิชัยช่วง	
๘	บ้านหนองรัง	นายคำตัน อรรคมูล	
๙	บ้านโนนศิลาอาสน์	นายคำพันธ์ มาตรทอง	

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๑.๒.๑ สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ตำบลคำเหมือดแก้ว เป็นที่ราบและเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความสูงเฉลี่ย ๑๘๐-๒๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยพื้นที่ราบมีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๔,๒๓๗ ไร่ หรือร้อยละ ๑๔.๗๒ ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มใช้ทำนา พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ด้านใต้ของตำบล สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๒๒,๘๓๙ ไร่ หรือร้อยละ ๗๙.๒๘ ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ทั่วไปทั้งตำบล โดยเป็นที่ลุ่มใช้ทำนา ๙,๔๐๘ ไร่ หรือร้อยละ ๓๒.๖๖ ของเนื้อที่ตำบล เป็นที่ดอนใช้ปลูกไม้ผล พืชไร่ และเป็นป่าไม้ ๑๓,๔๓๑ ไร่ หรือร้อยละ ๔๖.๖๓ ของเนื้อที่ตำบล พื้นที่ส่วนที่เหลือจากที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ ชุมชน และแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ ๘๔๔ และ ๘๘๑ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๙๓ และ ๓.๐๖ ของเนื้อที่ตำบล ตามลำดับ

๑.๒.๒ สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู แบ่งฤดูกาลออกเป็น ๓ ฤดู คือ

- ๑) ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดเอาความชื้นจากทะเลอันดามันทำให้เกิดฝนตกชุก
- ๒) ฤดูแล้ง เริ่มในช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
- ๓) ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนเมษายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทะเลจีนใต้

จากสถิติข้อมูลภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยา ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอภมกลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๔๗ (ตารางที่ ๒-๑) สามารถสรุปได้ดังนี้

- ๑) อุณหภูมิ มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ๒๖.๗ องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน ๒๙.๑ องศาเซลเซียส ค่าอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๓๒.๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนธันวาคม คือ ๒๒.๐ องศาเซลเซียส ค่าอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๒๒.๑ องศาเซลเซียส

๒) ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีร้อยละ ๗๔.๐ ค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุดในเดือนสิงหาคมร้อยละ ๘๓ และค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุดในเดือนธันวาคมร้อยละ ๖๔

๓) ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรวมตลอดทั้งปี ๑,๒๙๐.๔ มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตกเฉลี่ยรวมตลอดปี ๑๐๖.๑ วัน จำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ยมีมากอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ค่าปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยมากที่สุดในเดือนกรกฎาคม ๒๔๑.๔ มิลลิเมตร มีจำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ยรวม ๑๕.๘ วัน ในเดือนสิงหาคม มีการกระจายตัวของฝนดีสุด คือ มีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ยรวมมากที่สุด ๑๖.๒ วัน

สำหรับการวิเคราะห์ช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชที่เหมาะสม ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือน และค่าการคายระเหย (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยวิธี Penman Moteith ในโปรแกรม CropWat ๔ Windows Version ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ช่วงฤดูกาลเพาะปลูกแสดงดังนี้ (รูปที่ ๒-๒)

๑) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกอยู่ในช่วงกลางเดือนเมษายนถึงกลางเดือนตุลาคม

๒) ช่วงระยะเวลาที่มีน้ำมากเกินพอ อยู่ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนกันยายน

๓) ช่วงระยะเวลาที่ขาดน้ำ อยู่ในช่วงกลางเดือนเมษายนถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืช โดยอาศัยน้ำฝนเนื่องจากดินมีความชื้นไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโต

๑.๒.๓ สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกร

สภาพสังคมและการรวมกลุ่มของเกษตรกรตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน (กรมการปกครอง) รายงานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (กรมการพัฒนาชุมชน) แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (สำนักงานเกษตรจังหวัด) ผลการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบล (องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์) เป็นต้น ได้ผลการศึกษา ดังนี้

๑) สภาพทางสังคม

ประชากร หมู่บ้านที่อยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลคำเหมือดแก้วเต็มทั้งหมู่บ้าน ๙ หมู่บ้าน ประชากรสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวนรวมทั้งสิ้น ๔,๐๒๑ คน เป็นชาย ๑,๙๓๔ คน และหญิง ร้อยละ ๒,๐๘๗ คน จำนวนบ้าน ๑,๔๗๙ หลังคาเรือน รายได้เฉลี่ยต่อ ๖๐,๕๓๗.๓๔ คน จำนวนประชากรดังกล่าว จำแนกได้เป็นประชากรในวัยทำงานร้อยละ ๖๒.๐๐ วัยเรียนร้อยละ ๒๒.๑๑ ที่เหลืออยู่นอกวัยทำงาน ถิ่นฐานเดิมมาจากบ้านมะกอก บ้านเขียบตำบลท่าขอนยาง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม อพยพมาอยู่บ้านคำเหมือดแก้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๓๐ เพราะหนีปัญหาทำนาไม่ได้ผล สาเหตุเกิดจากฝนแล้งหรือบางปีถ้ามีฝนตกหนักก็จะมีน้ำท่วมบริเวณท้ายอ่างลื่นฟ้า โดยครั้งแรกอาศัยปลูกกระท่อมที่โนนชำบริเวณเนินวังลื่นฟ้า ต่อมาจึงย้ายมาอยู่บ้านคำเหมือดแก้ว และมีขอบเขตการปกครองซึ่งขึ้นอยู่กับตำบลอื้อ อ้าเอียงตลาด ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๒๘ กรมการปกครอง โดยกระทรวงมหาดไทยได้แบ่งแยก กิ่งอำเภอห้วยเม็กออกจากอำเภอตลาด บ้านคำเหมือดแก้ว ขึ้นอยู่กับตำบลห้วยเม็ก และต่อมาได้แบ่งแยกตำบลเป็นตำบลคำเหมือดแก้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นต้นมา รูปแบบการตั้งถิ่นฐานมีการตั้งตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มทั้งหมด ๖ กลุ่ม ประชากรตำบลคำเหมือดแก้วนับถือศาสนาพุทธทุกหมู่บ้าน ด้านการศึกษาของประชากรนั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๔๙) รายงานผลการสำรวจข้อมูลระดับตำบลพบว่าร้อยละ ๒๑.๑๘ ของจำนวนประชากรทั้งหมด จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและไม่ได้ศึกษาต่อ รองลงมาร้อยละ ๑๘.๔๘ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและไม่ได้ศึกษาต่อ และมีประชากรช่วงอายุ ๖-๑๔ ปี และ ๒๕-๕๙ ปี ไม่ได้รับการศึกษาคิดเป็นร้อยละ ๒.๔๑ และ ๒.๑๗ ของจำนวนประชากรทั้งหมด

๒) การรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อพัฒนาการเกษตร

ตำบลคำเหมือดแก้ว มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล และ/หรือเทศบาล เป็นต้น ซึ่งได้แก่ กลุ่มเกษตรกรจำนวน ๒ กลุ่ม (กลุ่มทำนาและกลุ่มเลี้ยงสัตว์) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๓ กลุ่ม (กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรค้ำมะโฮ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรค้ำมันปลา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรป่ากุง) กลุ่มยุวเกษตรกร ๕ กลุ่ม (กลุ่มยุวเกษตรกรค้ำมะโฮการเกษตร กลุ่มยุวเกษตรกรโนนศิลาอาสน์ กลุ่มยุวเกษตรกรคำเหมือดแก้ว กลุ่มยุวเกษตรกรป่ากุง กลุ่มยุวเกษตรกรค้ำมันปลา) นอกจากนี้ยังมีวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อนำภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการผลิตสินค้า บริการหรือการอื่นๆ และเพื่อเชื่อมโยงสินค้าในเครือข่าย เป็นการยกระดับมาตรฐานสินค้าให้สูงขึ้นอีกทั้งสามารถจดสิทธิบัตร และขอการรับรองจากส่วนราชการ เช่น องค์การอาหารและยา และหน่วยงานมาตรฐานสินค้าอื่นๆ ได้ สามารถจำแนกได้ ๓ ประเภท ดังต่อไปนี้

- ประเภทการผลิตและขยายพันธุ์พืช ได้แก่ ไร่นาสวนผสมค้ำมะโฮ
- ประเภทการผลิตสัตว์ คือ กลุ่มควายเผือกค้ำมันปลา
- ประเภทศิลปประดิษฐ์และของที่ระลึก คือ เศรษฐกิจพอเพียงครุชน

นอกจากนี้พบว่า มีการนำภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ นำมาทำเครื่องจักสานหาปลา หรือสานตะกร้าใช้ในครัวเรือน และขายเป็นอาชีพเสริมหลังฤดูการทำนาอีกด้วย

๓) สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของตำบลได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ผลการศึกษาเป็นดังนี้

๓.๑ การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ครัวเรือนที่ทำนาเป็นอาชีพหลักลำดับแรกมีร้อยละ ๙๑.๒๘ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยมีจำนวนแรงงานในภาคเกษตรเฉลี่ย ๒.๔๔ คน/ครัวเรือน อาชีพรองลงมาเป็นการรับจ้างและค้าขาย นอกจากนี้ยังพบว่า มีจำนวนครัวเรือนที่สมาชิกออกไปทำงานนอกจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔๖ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป และไม่มีงานทำเพียงร้อยละ ๐.๘๕ ของจำนวนประชากรทั้งหมด

๓.๒ การถือครองที่ดิน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๔๙) รายงานว่าจำนวนครัวเรือนเกษตรมีอยู่ร้อยละ ๙๓.๗๘ ของครัวเรือนทั้งตำบล มีการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรเฉลี่ย ๑๘.๙๔ ไร่ต่อครัวเรือน เนื้อที่ทำเกษตรที่อยู่ในเขตชลประทานเพียงประมาณร้อยละ ๓ ของเนื้อที่ตำบล ประมาณร้อยละ ๓ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ได้รับประโยชน์จากคลองชลประทานเพื่อการเกษตร และมีจำนวนครัวเรือนที่ร่อนน้ำฝนอย่างเดียว เพื่อทำการเกษตรคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๘๖ ของจำนวนครัวเรือนทั้งตำบล ร่อนลงมาร้อยละ ๑๖.๑๕ และ ๑๒.๗๘ ใช้น้ำทำการเกษตรจากอ่างเก็บน้ำและบ่อบาดาล แผนพัฒนาการเกษตรของตำบลรายงานว่ พื้นที่ทำกินของตำบลส่วนใหญ่มีเอกสารสิทธิ์เป็น น.ส.๓ ก และโฉนด

๓.๓ การผลิตทางการเกษตร

พืช เนื่องจากมีสภาพพื้นที่เหมาะสมในการทำนา เพราะเป็นพื้นที่ราบส่วนใหญ่ จึงมีการปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยใช้ข้าวพันธุ์ดีซึ่งเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม อ้อยโรงงานเป็นพืชอันดับสอง มีแหล่งรับซื้อที่แน่นอนทั้งในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง การปลูกมีการใช้ปุ๋ยเคมีมากและเผาตอซังหลังเก็บเกี่ยว สำหรับมันสำปะหลังเป็นการปลูกเพื่อเสริมรายได้ และไม่ให้พื้นที่ทำไร่ว่างเปล่าเท่านั้น มีการเก็บเกี่ยวก่อนอายุ จึงทำให้ผลผลิตที่ได้คุณภาพต่ำผลผลิตต่อไร่ต่ำ ถั่วลิสงปลูกเพื่อเสริมรายได้และเพื่อบำรุงดิน มีการปลูกทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง มีตลาดรองรับผลผลิตตลอดปี ข้าวโพดฝักสดเป็นพืชเสริมรายได้ในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวข้าว และปลูกมากบริเวณอ่างเก็บน้ำและหนองน้ำธรรมชาติ

หม่อนไหม พืชผักและไม้ผลนั้น จะปลูกตามหัวไร่ปลายนาเพื่อใช้บริโภคภายในครัวเรือน หากเหลือก็จะจำหน่ายในท้องถิ่นเท่านั้น ซึ่งการปลูกพืชผักมีการปลูกเพื่อการค้าในบางฤดูกาลเท่านั้น เกษตรกรใช้สารเคมีน้อย และมีการใช้สารสกัดสมุนไพรไล่แมลงตามธรรมชาติทดแทน หรือปลูกผักแบบปลอดสารพิษตามธรรมชาติ นอกจากนี้เกษตรกรตำบลคำเหมือดแก้ว ยังมีการจัดไร่นาสวนผสมและการทำไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่ ทำให้มีการปลูกไม้ผลและพืชสวนอื่นหลายชนิด และยังเลี้ยงสัตว์หลายชนิดเพื่อบริโภคในครัวเรือน และเป็นการลดความเสี่ยงจากภาวะขาดทุนจากพืช

ปศุสัตว์ โค กระบือ และสุกร เกษตรกรมีการเลี้ยงเพื่อเป็นรายได้เสริมจากการปลูกพืช พันธุ์ที่เลี้ยงเป็นพันธุ์ที่ตลาดมีความต้องการ ส่วนการเลี้ยงสัตว์ปีกเป็นการเลี้ยงเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น และพบว่ามีเกษตรกรจำนวน ๑๔ ครัวเรือนที่มีการเลี้ยงไหม

๓.๔ ต้นทุนการผลิตและการตลาดทางการเกษตร

ข้าว ต้นทุนการผลิตข้าวนาปี ๒,๕๒๒ บาทต่อไร่ ส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงาน เก็บเกี่ยวและเตรียมดิน ราคาผลผลิต ๑๐.๕๐ บาทต่อกิโลกรัม กำไร ๓,๒๕๓ บาทต่อไร่ จำหน่ายให้กับโรงสีวิบูลย์กิจ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ และตลาดกลางพืชผลการเกษตรอำเภอยางตลาด การซื้อขายจะใช้ระบบชั่งน้ำหนัก หักเปอร์เซ็นต์ความชื้นและสิ่งเจือปน ซึ่งผู้ซื้อเป็นผู้พิจารณาเองทั้งหมด

อ้อยโรงงาน ต้นทุนการผลิต ๔,๔๑๐ บาทต่อไร่ ส่วนใหญ่เป็นค่าขนส่งและค่าพันธุ์ ราคาผลผลิต ๑๐.๐๗ บาทต่อกิโลกรัม กำไร ๘,๔๓๐ บาทต่อไร่ จำหน่าย ณ จุดรับซื้ออ้อยโคเวต้า อำเภอห้วยเม็ก และโรงสีอ้อย อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

มันสำปะหลัง ต้นทุนการผลิต ๒,๖๑๐ บาทต่อไร่ ส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงาน เก็บเกี่ยวและค่าแรงงานกำจัดวัชพืช ราคาผลผลิต ๒.๗๐ บาทต่อกิโลกรัม กำไร ๘,๑๗๐ บาทต่อไร่ จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง แต่เกษตรกรบางรายนำไปจำหน่ายเองที่โรงงานอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

๓.๕ การอุตสาหกรรม

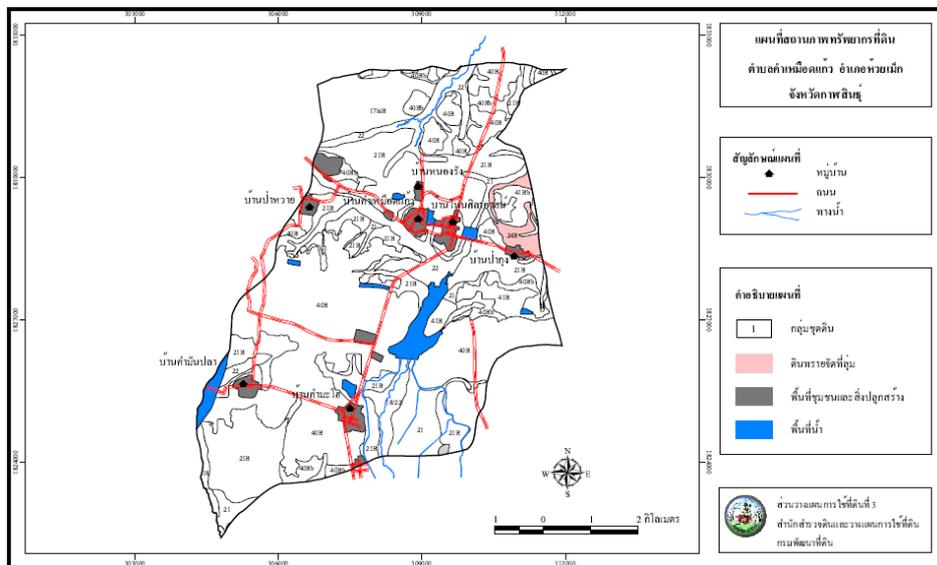
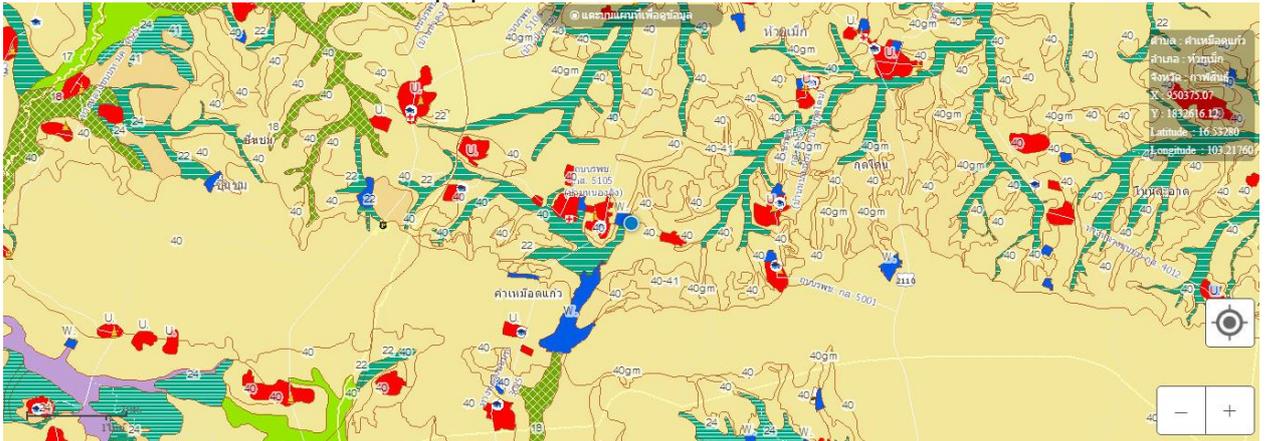
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาฬสินธุ์รายงานว่ พ.ศ. ๒๕๔๘ มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภท ๒ และ ๓ ตั้งอยู่ในตำบลทั้งสิ้น ๑ โรง เงินทุน ๐.๔๕๒ ล้านบาท การจ้างงาน ๖ คน จำแนกอุตสาหกรรมตามลักษณะการผลิตได้ ๑ ประเภท คือ อุตสาหกรรมก่อสร้าง เป็นอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์คอนกรีต เช่น เสา ท่อ การส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมของรัฐนั้น ควรวางหลักการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีลำดับความสามารถของการจ้างงาน (ไม่รวมผู้บริหารและช่างเทคนิค) ต่อเงินทุน ๑ แสนบาท มากกว่าการเพิ่มผลผลิต ในที่นี้พบว่า อุตสาหกรรมก่อสร้างมีการจ้างงานสูงสุดกล่าวคือ จ้างงานประมาณ ๑ คนต่อเงินทุน ๑ แสนบาท สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อมในพื้นที่ตำบลนั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๔๙) รายงานว่า มีจำนวนโรงสีข้าวขนาดเล็กที่สีข้าวได้น้อยกว่าวันละ ๕ เกวียน จำนวน ๒๒ โรง และจำนวนครัวเรือนที่มีการประกอบอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็ก ๒๒ ครัวเรือน

๓.๖ รายได้ หนี้สินและแหล่งสินเชื่อ

รายได้ ประชากรตำบลคำเหมือดแก้วมีรายได้สุทธิเฉลี่ย ๖๐,๕๓๗.๓๔ บาทต่อปีต่อครัวเรือน(จัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ป ๒๕๖๔ ระดับตำบล) และจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๔๙) พบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีน้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท และรายได้ระหว่าง ๑๐,๐๐๐-๑๙,๙๙๙ บาท มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ ๓.๑๑ และ ๑๙.๔๓ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ส่วนครัวเรือนที่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป มีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๑.๕๕ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

แหล่งสินเชื้อ เกษตรกรตำบลคำเหมือดแก้วส่วนใหญ่ เป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอห้วยเม็ก และมีการกู้ยืมเงิน เงินระยะสั้นมาลงทุนทำการเกษตร โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗๐ สตางค์ต่อเดือน และยังมีตำบลคำเหมือดแก้วมีกองทุนทางการเกษตร หลายนุ่ เช่น กองทุนหมู่บ้าน (เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา ให้สมาชิกกู้ยืมเป็นทุนหมุนเวียนโดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ ๖ บาทต่อปี) กองทุนเงินล้าน กองทุนหมุนเวียนของกลุ่มเกษตรกร กองทุนหมุนเวียนศูนย์ข้าวชุมชน และกองทุนของกลุ่มแม่บ้านโนนศิลาอาสน์ กองทุนกลุ่มยุวเกษตรกรคำมันปลา

๑.๒.๔ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

ภาพที่ ๒ แสดงแผนที่ชุดดินและสถานภาพทรัพยากรที่ดิน ตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

พบกลุ่มชุดดินที่ ๒๒ , ๔๐ และ ๔๐-๔๑ ในพื้นที่ตำบลคำเหมือดแก้ว โดยลักษณะของชุดดินมีรายละเอียดดังนี้

๑. กลุ่มชุดดิน ๒๒

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำเนือหยาบปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำไม่ค่อยดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผู้พังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผู้พังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบพบในบริเวณที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนใหญ่มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบมีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างน้อย เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบโดยมีเนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายสีพื้นเป็นสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีเหลืองปนน้ำตาลและอาจพบมีศิลาแลงอ่อนในดินชั้นล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกลาง

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน ชุดดิน ๒๒

ค่าวิเคราะห์ดินพื้นฐาน	ดินบน	ดินล่าง
ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (%)	๑.๕	๐.๙
ฟอสฟอรัส (มก./กก.)	๕.๒	๓.๘
โพแทสเซียม (มก./กก.)	๕๑.๑	๔๐.๒
ความเป็นกรดต่าง (pH)	๕.๐ - ๖.๐	๖.๐ - ๗.๐

๒. กลุ่มชุดดิน ๔๐-๔๑

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือวัตถุต้นกำเนิดเนื้อหยาบปฏิกริยา ดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลางการระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าหรือจากการสลายตัวผู้พังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผู้พังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของพวกวัสดุเนื้อหยาบเป็นพื้นที่ดอนที่มีสภาพพื้นที่เป็น ลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขาเป็นดินลึกมีการระบายน้ำดีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบดินที่มีสี น้ำตาลสีเหลืองหรือแดงและอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปาน กลาง

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน ชุดดิน ๔๐-๔๑

ค่าวิเคราะห์ดินพื้นฐาน	ดินบน	ดินล่าง
ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (%)	๐.๕	๐.๔
ฟอสฟอรัส (มก./กก.)	๒.๙	๒.๔
โพแทสเซียม (มก./กก.)	๗๘.๐	๗๐.๒
ความเป็นกรดต่าง (pH)	๕.๐ - ๖.๐	๕.๐ - ๖.๐

๓. กลุ่มชุดดิน ๔๐

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินร่วนหยาบลึกลงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำหรือจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของพวกวัสดุเนื้อหยาบเป็นพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นจนถึงเนินเขาหรือเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นดินลึกมีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหยาบ ดินมีสีน้ำตาลสีเหลืองหรือแดงและอาจพบจุดประสีต่างๆ ในชั้นดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน ชุดดิน ๔๐

ค่าวิเคราะห์ดินพื้นฐาน	ดินบน	ดินล่าง
ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (%)	๐.๕	๐.๔
ฟอสฟอรัส (มก./กก.)	๒.๙	๒.๔
โพแทสเซียม (มก./กก.)	๗๘.๐	๗๐.๒
ความเป็นกรดต่าง (pH)	๕.๐ - ๖.๐	๕.๐ - ๖.๐

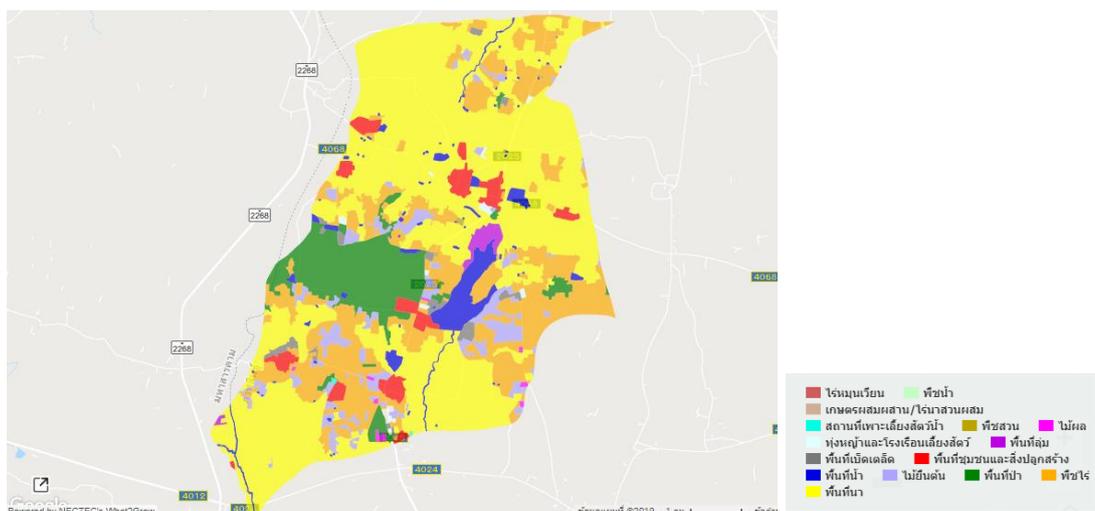
ตารางแสดงความเหมาะสมในการปลูกพืช

ชนิดพืช	ความเหมาะสม	คำแนะนำ
กลุ่มชุดดิน ๒๒		
ข้าว	เหมาะสม มีข้อจำกัดเรื่องเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ของดิน	เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ๑.๕-๒.๐ ตัน/ไร่ หรือปลูกพืชปุ๋ยสด - ข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง รองพื้นด้วย ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๑๙ กก./ไร่ และ ๔๖-๐-๐ อัตรา ๘ กก./ไร่ ๐-๐-๖๐ อัตรา ๘ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ ใส่ ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒๕ กก./ไร่ ระยะข้าวตั้งท้อง - ข้าวไวต่อช่วงแสง รองพื้นด้วย ๑๖-๑๖-๘ อัตรา ๑๙ กก./ไร่ และ ๔๖-๐-๐ อัตรา ๓ กก./ไร่ ร่วมกับ ๐-๐-๖๐ อัตรา ๘ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ ใส่ ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กก./ไร่ ระยะข้าวตั้งท้อง
อ้อยโรงงาน	ไม่เหมาะสม มีข้อจำกัดเรื่องน้ำแช่ขัง	-ไม่มี-
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ไม่เหมาะสม มีข้อจำกัดเรื่องน้ำแช่ขัง	-ไม่มี-
มันสำปะหลัง	ไม่เหมาะสม มีข้อจำกัดเรื่องน้ำแช่ขัง	-ไม่มี-

ยางพารา	ไม่เหมาะสม มี ข้อจำกัดเรื่องน้ำแช่ ขัง	-ไม่มี-
ปาล์ม น้ำมัน	ไม่เหมาะสม มี ข้อจำกัดเรื่องน้ำแช่ ขัง	-ไม่มี-
กลุ่มชุดดิน ๔๐-๔๑		
ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์	เหมาะสม มีข้อจำกัด เรื่องความอุดม สมบูรณ์	การใช้ปุ๋ย รองกันร่องด้วยสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๕๐ กก./ไร่ ร่วมกับ ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๗ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ ใส่ ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒๐ กก./ไร่ หลังปลูก ๒๕-๓๐ วัน
มัน สำปะหลัง	เหมาะสม มีข้อจำกัด เรื่องความอุดม สมบูรณ์	ใช้ปุ๋ย ๑๖-๘-๘ อัตรา ๑๐๐ กก./ไร่ หลังปลูก ๑-๓ เดือน ร่วมกับปุ๋ย อินทรีย์ ๑-๓ ตัน/ไร่
ยางพารา	เหมาะสม มีข้อจำกัด เรื่องความอุดม สมบูรณ์	- ก่อนปลูกรองกันหลุมด้วยปุ๋ยร็อคฟอสเฟตอัตรา ๑๗๐ กรัมต่อหลุม โดยคลุกเคล้าปุ๋ยกับดินแล้วใส่ลงในหลุมก่อนปลูก - ก่อนกรีตใช้ปุ๋ยสูตร ๒๐-๘-๒๐ ปีที่ ๑ อัตรา ๔๐๐ กรัม/ตัน ปีที่ ๒ อัตรา ๕๒๐ กรัม/ตัน ปีที่ ๔ อัตรา ๖๖๐ กรัม/ตัน ปีที่ ๕ อัตรา ๗๒๐ กรัม/ตัน ปีที่ ๖ อัตรา ๗๔๐ กรัม/ตัน - หลังกรีตใช้ปุ๋ยสูตร ๑๘-๔๖-๐ อัตรา ๑๘ กก./ไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๔๖- ๐-๐ อัตรา ๔๖ กก./ไร่ และปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๓๒ กก./ไร่ มาผสม คลุกเคล้าให้เข้ากันแล้วหว่านให้กระจายสม่ำเสมอในแถวยางพาราห่าง โคนต้นข้างละ ๑ เมตร โดยแบ่งใส่ ๔ ครั้งๆละ ๓ เดือนหรือแบ่งใส่ ๒ ครั้งก่อนและหลังฤดูฝน
ปาล์ม น้ำมัน	เหมาะสม มีข้อจำกัด เรื่องความอุดม สมบูรณ์	-ไม่มี-
อ้อย โรงงาน	เหมาะสม มีข้อจำกัด เรื่องเนื้อดิน และ ความอุดมสมบูรณ์	-ไม่มี-
ข้าว	ไม่เหมาะสม มี ข้อจำกัดเรื่องการ ระบายน้ำของดิน	-ไม่มี-
กลุ่มชุดดิน ๔๐		
ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์	เหมาะสม มีข้อจำกัด เรื่องความอุดม สมบูรณ์	ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินใช้วัสดุคลุมดินเพื่อป้องกันเม็ดฝน กระทบผิวดินเตรียมดินขวางความลาดเทสร้างสิ่งกีดขวางทิศทางการไหล ของน้ำ ปลูกหญ้าแฝกสลับกับพืชที่ปลูกเป็นแถวขวางความลาดเท ปัญหาดินเป็นทรายค่อนข้างจัดและมีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ ควร ใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือปลูกพืชปุ๋ยสดแล้วไถกลบลงดินเมื่อ

		<p>พืชปุ๋ยสดออกดอก ๕๐ %</p> <p>การใช้ปุ๋ย ร่องกันร่องด้วยสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๕๐ กก./ไร่ ร่วมกับ ๐-๐-๖๐ อัตรา ๑๗ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ ใส่ ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒๐ กก./ไร่ หลังปลูก ๒๕-๓๐ วัน</p>
มันสำปะหลัง	เหมาะสม มีข้อจำกัดเรื่องความอุดมสมบูรณ์	<p>ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินใช้วัสดุคลุมดินเพื่อป้องกันเม็ดฝนกระทบผิวดินเตรียมดินขางความลาดเทสร้างสิ่งกีดขวางทิศทางการไหลของน้ำ ปลูกหญ้าแฝกสลับกับพืชที่ปลูกเป็นแถวขางความลาดเท</p> <p>ปัญหาดินเป็นทรายค่อนข้างจัดและมีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์อัตรา ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือปลูกพืชปุ๋ยสดแล้วไถกลบลงดินเมื่อพืชปุ๋ยสดออกดอก ๕๐ %</p> <p>ใช้ปุ๋ย ๑๖-๘-๘ อัตรา ๑๐๐ กก./ไร่ หลังปลูก ๑-๓ เดือน ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ ๑-๓ ตัน/ไร่</p>
ยางพารา	เหมาะสม มีข้อจำกัดเรื่องความอุดมสมบูรณ์	<p>เพิ่มความอุดมสมบูรณ์โดยการปลูกพืชตระกูลถั่วระหว่างต้น ใช้ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมักอัตรา ๑.๕-๒.๐ ตัน/ไร่ หรือปุ๋ยชีวภาพอื่นๆ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลาย ควรทำคันดินหรือปลูกหญ้าแฝก</p> <p>คำแนะนำการใช้ปุ๋ย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก่อนปลูกร่องกันหลุมด้วยปุ๋ยร็อคฟอสเฟตอัตรา ๑๗๐ กรัมต่อหลุม โดยคลุกเคล้าปุ๋ยกับดินแล้วใส่ลงในหลุมก่อนปลูก - ก่อนกรีตใช้ปุ๋ยสูตร ๒๐-๘-๒๐ ปีที่ ๑ อัตรา ๔๑๐ กรัม/ต้น ปีที่ ๒ อัตรา ๕๒๐ กรัม/ต้น ปีที่ ๔ อัตรา ๖๖๐ กรัม/ต้น ปีที่ ๕ อัตรา ๗๒๐ กรัม/ต้น ปีที่ ๖ อัตรา ๗๔๐ กรัม/ต้น - หลังกรีตใช้ปุ๋ยสูตร ๑๘-๔๖-๐ อัตรา ๑๘ กก./ไร่ ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๔๖ กก./ไร่ และปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๓๒ กก./ไร่ มาผสมคลุกเคล้าให้เข้ากันแล้วหว่านให้กระจายสม่ำเสมอในแถวขางพาราห่างโคนต้นข้างละ ๑ เมตร โดยแบ่งใส่ ๔ ครั้งๆละ ๓ เดือนหรือแบ่งใส่ ๒ ครั้งก่อนและหลังฤดูฝน
ปาล์มน้ำมัน	เหมาะสม มีข้อจำกัดเรื่องความอุดมสมบูรณ์	<p>แนะนำการใช้ปุ๋ย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทรงพุ่ม ๓ เมตร ระยะที่ยังไม่ให้ผลผลิตใช้ปุ๋ย ๑๘-๔๖-๐ อัตรา ๐.๓๓ กก./ต้น ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๐.๒๐ กก./ต้น และปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๐.๗๕ กก./ต้น ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากันแล้วหว่านรอบโคนต้นประมาณ ๑ ฟุต - ทรงพุ่ม ๗ เมตร ระยะที่ยังให้ผลผลิตใช้ปุ๋ย ๑๘-๔๖-๐ อัตรา ๑.๘๓ กก./ต้น ร่วมกับปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๒.๓๓ กก./ต้น และปุ๋ยสูตร ๐-๐-๖๐ อัตรา ๒.๓๓ กก./ต้น ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากันแล้วหว่านรอบโคนต้นประมาณ ๑ ฟุต
อ้อยโรงงาน	เหมาะสม มีข้อจำกัดเรื่องเนื้อดิน และความอุดมสมบูรณ์	-ไม่มี-

๑.๒.๕ การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ภาพที่ ๓ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลคำเหมือดแก้ว
ตารางแสดงสถิติการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลคำเหมือดแก้ว

ที่	ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
๑	พื้นที่น้ำ	๑๕,๖๙๖	๕๔.๒๗
๒	พืชไร่	๖,๓๙๘	๒๒.๑๒
๓	พื้นที่ป่า	๒,๖๐๖	๙.๐๑
๔	ไม้ยืนต้น	๑,๔๖๖	๕.๐๖
๕	พื้นที่น้ำ	๑,๐๗๔	๓.๗๑
๖	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๙๘๑	๓.๓๙
๗	พื้นที่เปิดเตล็ด	๓๐๑	๑.๐๔
๘	พื้นที่ลุ่ม	๒๐๐	๐.๖๙
๙	ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๑๐๑	๐.๓๔
๑๐	ไม้ผล	๖๕	๐.๒๒
๑๑	พืชสวน	๒๔	๐.๐๘
๑๒	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๑	๐.๐๓

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลคำเหมือดแก้ว

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

๑) สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่

เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

(๑) Smart Farmer, YSF, กลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้ความชำนาญ/เครือข่าย

เกษตรกรต้นแบบ smart farmer ในตำบลคำเหมือดแก้วมี จำนวน ๙ ท่าน ซึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี YSF จำนวน ๒ ท่าน กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกเห็ดกระด้าง และกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัยบ้านคำมะโฮ่ ที่มีประสบการณ์ด้านการปลูกพืชผักปลอดภัย ส่งจำหน่ายที่โรงพยาบาลห้วยเม็ก การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ จะช่วยลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรและลดสารปนเปื้อนจากการตกค้างในผลผลิต ลดต้นทุนการผลิตและลดปัญหาหนี้สิน การผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษจะช่วยเพิ่มรายได้ของผลผลิต มีส่วนร่วมให้ผู้บริโภคมีโอกาสเลือกผักที่ปลอดภัยต่อการบริโภค ส่งผลให้เกษตรกรมีสุขภาพดีรวมถึงทำให้สิ่งแวดล้อมดี

นางสาคร วิทยาเวช ๗๘ ม.๔ เกษตรกรต้นแบบ ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ศูนย์เรียนรู้การผลิตอ้อย เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรจากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จจากการปฏิบัติจริง

เกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มและผ่านการอบรมเกษตรกรผู้นำ กว่า ๓๐ ราย ร่วมโครงการรวมพลังสร้างมูลค่าจากไร่นาสู่สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมรณรงค์หยุดเผา รณรงค์การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุทางการเกษตร พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์เรื่องมาตรการจำกัดการใช้สารเคมี ๓ ชนิด ทำให้เกษตรกรในพื้นที่มีความรู้และตระหนักในการใช้สารเคมีมากขึ้น

๒) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

(๑) ทรัพยากรน้ำ

มีเนื้อที่ ๘๘๑ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๐๖ ของพื้นที่ตำบล พื้นที่ของเขตนี้ เป็นบริเวณแหล่งน้ำตามธรรมชาติ รวมถึงแหล่งน้ำผิวดินที่สร้างขึ้น เช่น อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่

๑. ควรเร่งดำเนินการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินเพิ่มเติม แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปประกอบการพิจารณาดังกล่าว

๒. ควรมีการบำรุงรักษาและขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเก็บกักน้ำ

๓. องค์กรบริหารส่วนตำบลควรเร่งจัดทำโครงการเพื่อจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นาของเกษตรกรและประสานงานกับกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก โดยจัดทำกรอบแผนการดำเนินการตามลำดับความสำคัญ

๔. บริเวณพื้นที่ลุ่มในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบ ป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้เพราะเป็นที่สาธารณะประโยชน์ สภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มต่ำไม่เหมาะสำหรับการนำที่ดินมาใช้ด้านเกษตรกรรม ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

๓) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลคำเหมือดแก้ว มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล และ/เทศบาล เป็นต้น ซึ่งได้แก่ กลุ่มเกษตรกรจำนวน ๒ กลุ่ม (กลุ่มทำนาและกลุ่มเลี้ยงสัตว์) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๓ กลุ่ม (กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรค้ำมะโฮ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรค้ำมันปลา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรป่ากุง) กลุ่มยุวเกษตรกร ๕ กลุ่ม (กลุ่มยุวเกษตรกรค้ำมะโฮการเกษตร กลุ่มยุวเกษตรกรโนนศิลาอาสน์ กลุ่มยุวเกษตรกรคำเหมือดแก้ว กลุ่มยุวเกษตรกรป่ากุง กลุ่มยุวเกษตรกรค้ำมันปลา) วิสาหกิจชุมชน จำนวน ๗ กลุ่ม (วิสาหกิจชุมชนกลุ่มควายเผือกค้ำมันปลา,วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทกเสือกค้ำมันปลา,วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกพืชผักและเห็ด,วิสาหกิจชุมชนปลูกผักบ้านค้ำมะโฮ,วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเห็ดแปลงใหญ่ตำบลคำเหมือดแก้ว,วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อคำเหมือดแก้ว) เพื่อนำภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการผลิตสินค้า บริการหรือการอื่นๆ และเพื่อเชื่อมโยงสินค้าในเครือข่าย กลุ่มแปลงใหญ่ จำนวน ๒ กลุ่ม (กลุ่มแปลงใหญ่เห็ดตำบลคำเหมือดแก้ว,กลุ่มแปลงใหญ่พืชผักและเห็ดคำเหมือดแก้ว) เป็นการยกระดับมาตรฐานสินค้าให้สูงขึ้นอีกทั้งสามารถจดสิทธิบัตร และขอการรับรองจากส่วนราชการ เช่น องค์การอาหารและยา และหน่วยงานมาตรฐานสินค้าอื่นๆได้ สามารถจำแนกได้ ๓ ประเภท ดังต่อไปนี้

- ประเภทการผลิตและขยายพันธุ์พืช ได้แก่ ไร่นาสวนผสมค้ำมะโฮ
- ประเภทการผลิตสัตว์ คือ กลุ่มควายเผือกค้ำมันปลา
- ประเภทศิลปประดิษฐ์และของที่ระลึก คือ เศรษฐกิจพอเพียงคุรุชน

นอกจากนี้พบว่า มีการนำภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ นำมาทำเครื่องจักสานหาปลา หรือสานตะกร้าใช้ในครัวเรือน และขายเป็นอาชีพเสริมหลังฤดูการทำนาอีกด้วย

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ครัวเรือนที่ทำนาเป็นอาชีพหลักลำดับแรกมีร้อยละ ๙๑.๒๘ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยมีจำนวนแรงงานในภาคเกษตรเฉลี่ย ๒.๔๔ คน/ครัวเรือน อาชีพรองลงมาเป็นการรับจ้างและค้าขาย นอกจากนี้ยังพบว่า มีจำนวนครัวเรือนที่สมาชิกออกไปทำงานนอกจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔๖ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และประชากรที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป และไม่มีงานทำเพียงร้อยละ ๐.๘๕ ของจำนวนประชากรทั้งหมด

๔) สินค้าเกษตรที่สำคัญ

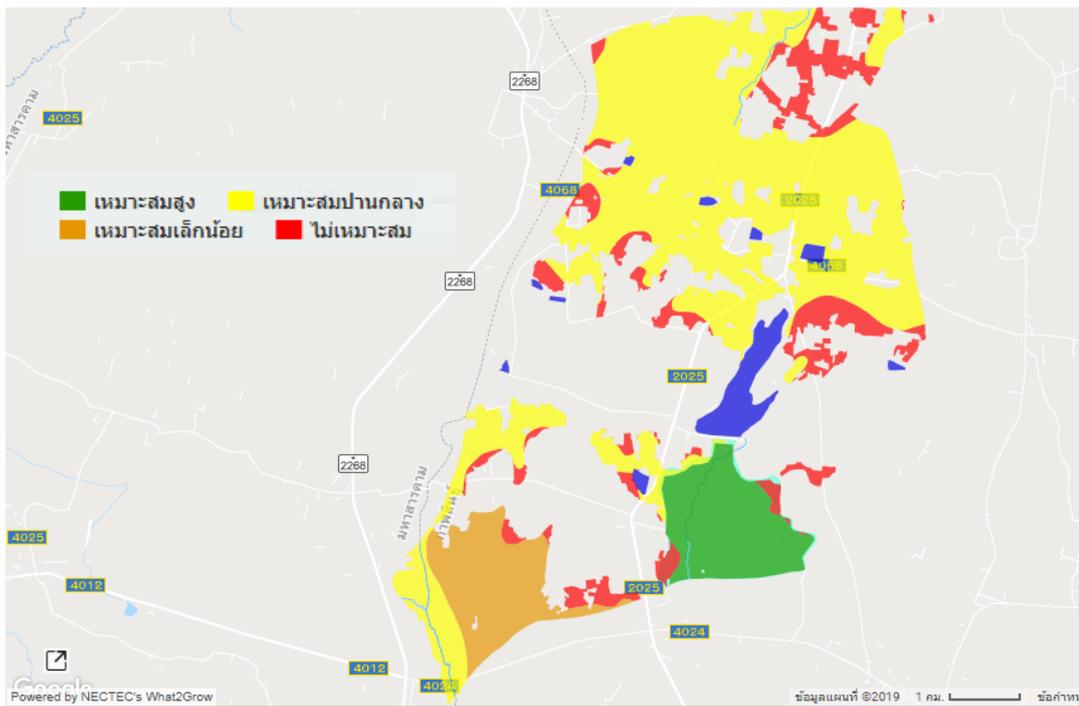
(๑) ข้าว

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

ต้นทุนการผลิตข้าวนาปี ๑,๒๒๐ บาทต่อไร่ ส่วนใหญ่เป็นค่าแรงงานเก็บเกี่ยวและเตรียมดิน ราคาผลผลิต ๕.๕๐ บาทต่อกิโลกรัม กำไร ๙๘๐ บาทต่อไร่ จำหน่ายให้กับโรงสีวิบูลย์กิจ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ และตลาดกลางพืชผลการเกษตรอำเภอยางตลาด การซื้อขายจะใช้ระบบชั่งน้ำหนัก หักเปอร์เซ็นต์ความชื้น และสิ่งเจือปน ซึ่งผู้ซื้อเป็นผู้พิจารณาเองทั้งหมด

ตารางแสดงสถิติระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าว

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
เหมาะสมสูง	๑,๖๘๘	๑๑
เหมาะสมปานกลาง	๑๐,๐๓๕	๖๕
เหมาะสมเล็กน้อย	๑,๖๓๘	๑๑
ไม่เหมาะสม	๒,๑๑๔	๑๔
รวมทั้งหมด	๑๕,๔๗๕	๑๐๐

ภาพที่ ๔ ระดับความเหมาะสมในการปลูกข้าว
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๗)

จากการเข้าร่วมโครงการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร ได้นำเครื่องมือและเทคโนโลยี มาปรับปรุงวิธีการรับขึ้นทะเบียนปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การนำเครื่องจับพิกัดภูมิศาสตร์ GPS มาใช้ในการจัดเก็บพิกัดที่ตั้งแปลงวัดขนาดพื้นที่ และร่วมมือกับ GISTDA ในการใช้แผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมมาค้นหาพิกัดและวาดผังแปลงด้วยโปรแกรม GISagro การพัฒนาการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Qgis และใช้แผนที่ Google Map ในการค้นหาพิกัดและวาดผังแปลงรวมทั้งได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนพร้อมวาดผังแปลงด้วยคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต (Tablet) ผ่าน FAARMis Application ในปี ๒๕๖๐ ให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัด

ข้าวนาปี	กข๖ สันป่าตอง๑ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕	ฤดูฝน	น้ำฝน แหล่งน้ำธรรมชาติ	บริษัท จำหน่าย	๖๐๐
อ้อยโรงงาน	F๔๐ Q๘๓และ พันธุ์มวกี้อิส	ฤดูฝน	น้ำฝน แหล่งน้ำธรรมชาติ	จำหน่าย	๑๐,๐๐๐
มันสำปะหลัง	ระยอง ๙๐ และ KU ๕๐	ฤดูฝน	น้ำฝน แหล่งน้ำธรรมชาติ	จำหน่าย	๓,๐๐๐
ยาสูบ	เตอร์กีส	ฤดูฝน	น้ำฝน แหล่งน้ำธรรมชาติ บ่อน้ำในไร่นา	จำหน่าย	๒๐๐

สถานการณ์ตลาด/วิถีการตลาด

ราคาที่เกษตรกรขายได้ทั้งประเทศ ข้าวเปลือกเจ้านาปีหอมมะลิ สัปดาห์นี้ เฉลี่ยตันละ ๑๑,๕๐๐ บาท ข้าวเปลือกเจ้าความชื้น ๑๕% สัปดาห์นี้ เฉลี่ยตันละ ๕,๗๗๕ บาท

ข้าวนาปี มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาข้าวในปีที่ผ่านมาอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะราคาข้าวหอมมะลิที่ปรับตัวสูงขึ้นมาก จึงทำให้เกษตรกรขยายเนื้อที่เพาะปลูกในนาที่เคยปล่อยว่าง

ข้าวนาปี มีผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องจากเกษตรกรมีการจัดการดูแลที่เหมาะสม และมีปริมาณน้ำเพียงพอในช่วงการเพาะปลูกและเจริญเติบโตของต้นข้าว

อ้อยโรงงาน มีผลผลิตลดลง เนื่องจากสภาพอากาศที่แห้งแล้ง ส่งผลให้การแตกกอและการเจริญเติบโตของต้นอ้อยไม่สมบูรณ์ ประกอบกับในช่วงปลายปี ๒๕๖๑ มีการเปิดหีบอ้อยเร็วขึ้น ทำให้เกษตรกรบางส่วนเร่ง ตัดอ้อยไปในช่วงก่อนหน้า

มันสำปะหลังมีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาในปีที่ผ่านมาปรับตัวสูงขึ้นมาก จึงทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูกในพื้นที่ปลูกเดิมที่ปล่อยว่างและปลูกทดแทนพืชอื่น เช่น อ้อยโรงงานและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ประกอบกับเกษตรกรมีการดูแลเอาใจใส่แปลงปลูกและเผาระวังโรคมากขึ้น

ตารางแสดงจุดรับซื้อข้าวในพื้นที่ใกล้เคียง

ที่	จุดรับซื้อ	ที่ตั้ง			ปริมาณการรับซื้อ (ตัน)
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	
๑	บริษัท บางนาสีข้าว จำกัด	๑๐	อุ่มเม่า	ยางตลาด	
๒	บริษัท โรงสีข้าวไทยเกษตร ๒๐๐๕ จำกัด	๕	ยางตลาด	ยางตลาด	
๓	โรงสีสมเด็จชัยภัทร	๑๓	ห้วยงิ้ว	ยางตลาด	
๔	โรงสีข้าวทรัพย์เจริญพืชผล	๑๐	โนนสูง	ยางตลาด	
๕	โรงสีอมรัตน	๑๕	ห้วยเม็ก	ห้วยเม็ก	
๖	หจก.โรงสีกระนวน	๑๑	หนองโก	กระนวน	

๒.๑.๑ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางแสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p>๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร</p> <p>๑.๑ ทรัพยากรดิน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาสภาพดินทำการเกษตรไม่อุดมสมบูรณ์ - ดินค่อนข้างเป็นดินทราย และมีโครงสร้างค่อนข้างแน่นทึบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการให้รัฐส่งเสริม/แนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน - ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าวต้นข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลุกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด 	<p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>หมู่ ๒</p> <p>หมู่ ๔</p> <p>หมู่ ๖</p> <p>หมู่ ๗</p> <p>หมู่ ๙</p>	<p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>หมู่ ๒</p> <p>หมู่ ๔</p> <p>หมู่ ๖</p> <p>หมู่ ๗</p> <p>หมู่ ๙</p>

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
<p>๒. ด้านการผลิตและการตลาด (ตามรายชนิดที่สำคัญ)</p> <p>๒.๑ ข้าว</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ราคาผลผลิตตกต่ำ - อยู่ห่างไกลแหล่งรับซื้อ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประกอบอาชีพเสริม - สร้างตลาดแบบขายตรง (ขายสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้ซื้อโดยตรง) - เลือกขายสินค้าให้กับจตุรรับซื้อที่อยู่ใกล้ที่สุด 	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน
๒.๒ เห็ด	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดปัจจัยการผลิต โรงเรือนเพาะเห็ดที่ได้มาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> - หาแหล่งเงินทุนสนับสนุนปัจจัยการผลิต หรือแหล่งเงินกู้เพื่อสร้างโรงเรือนเพาะเห็ดที่ได้มาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๙ 	<ul style="list-style-type: none"> หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๙
๒.๓ ผักปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชที่มีคุณภาพดี - ปัญหาเกษตรกรประสบภัยแล้ง - ขาดความรู้ด้านการผลิตสารชีวภัณฑ์และการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ - ขาดแหล่งน้ำในการปลูกผักปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ขอรับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดีจากกรมวิชาการเกษตร - จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ดี - จัดหา/สร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ให้เพียงพอต่อการทำเกษตรตลอดปี - จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการผลิตสารชีวภัณฑ์และการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ - จัดหาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร เช่น บ่อบาดาลระบบโซลาร์เซลล์ 	<ul style="list-style-type: none"> หมู่ ๗ หมู่ ๗ หมู่ ๗ หมู่ ๗ หมู่ ๗ 	<ul style="list-style-type: none"> หมู่ ๗ หมู่ ๗ หมู่ ๗ หมู่ ๗ หมู่ ๗

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๓. ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๓.๑ การรวมกลุ่ม	- ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่ออำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อการแปรรูปผลผลิตจากข้าว	หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๔ หมู่ ๖	หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๔ หมู่ ๖
๔. ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๔.๑ การแปรรูปข้าว ๔.๒ การแปรรูปเห็ด	- ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป - ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการแปรรูป	- จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เพื่อผลิตข้าวที่มีคุณภาพ - ศึกษานวัตกรรมการแปรรูปโดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ - จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เพาะเห็ด - จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการแปรรูปเห็ด โดยองค์กรหรือกลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ	หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๒ หมู่ ๙	หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๔ หมู่ ๖ หมู่ ๒ หมู่ ๙

๒.๒ การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรตำบลคำเหมือดแก้ว ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาส อุปสรรคที่มีผลกระทบต่อเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางแสดงการวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัด กาฬสินธุ์

<p>ปัจจัยภายใน</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <p>๑. มีพื้นที่ปลูกข้าว ไร่ และ พืชผักเยอะ ทุกหมู่บ้าน</p> <p>๒. มีเกษตรกรที่มีความรู้ความ เชี่ยวชาญด้านการเกษตร</p>	<p>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <p>๑. ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกร</p> <p>๒. เกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการ แปรรูป</p>
<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <p>๑. มีหน่วยงานราชการให้ความรู้ เช่น กรมพัฒนาที่ดินให้ความรู้ เรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรมให้ความรู้เรื่องการ จัดรูปที่ดินให้เหมาะสม</p> <p>๒. กรมส่งเสริมการเกษตรให้ความรู้ ด้านการเพิ่มผลผลิตและการ แปรรูป</p> <p>๓. พื้นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การ เพาะปลูก</p>	<p>SO กลยุทธ์เชิงรุก</p> <p>๑. การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว ไร่ และพืชผัก (S๑+O๓)</p> <p>๒. แปรรูปผลผลิตจากข้าว ไร่ และพืชผักเพื่อเพิ่มมูลค่า สินค้า (S๑+O๒)</p> <p>๓. การจัดรูปที่ดินในพื้นที่ไม่ เหมาะสม (S๑+O๑)</p>	<p>WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข</p> <p>๑. การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตจาก ข้าว (W๑+O๒)</p> <p>๒. จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการ แปรรูป (W๒+O๒)</p>
<p>ภาวะคุกคาม (Threats : T)</p> <p>๑. ราคาผลผลิตแปรปรวน</p> <p>๒. บางพื้นที่มีน้ำท่วมขัง</p>	<p>ST กลยุทธ์ป้องกัน</p> <p>๑. สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภค โดยตรง) (S๑+T๑)</p> <p>๒. สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน (S๑+T๒)</p>	<p>WT กลยุทธ์เชิงรับ</p> <p>๑. รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้าง อาชีพเสริม เช่น การปลูกพืช อายุสั้น (W๑+T๒)</p>

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว เห็ด และพืชผัก
- ๑.๒ แปรรูปผลผลิตจากข้าวและเห็ดเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ๑.๓ การจัดรูปที่ดินในพื้นที่ไม่เหมาะสม

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ การรวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตจากข้าว
- ๒.๒ จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการแปรรูป

๓. กลยุทธ์ป้องกัน

- ๓.๑ สร้างตลาดแบบขายตรง (ผู้ผลิตขายสินค้าให้ผู้บริโภคโดยตรง)
- ๓.๒ สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

- ๔.๑ รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชอายุสั้น

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย : ๑. เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพ

๒. เพื่อลดการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และเพิ่มมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

กลยุทธ์ : การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว และลดการเผา

โครงการที่ ๑ เพิ่มศักยภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิตข้าว พร้อมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มจากเศษฟางข้าว

๓.๑.๒ หน่อไม้

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตหน่อไม้ต่างที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ : การเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตหน่อไม้

โครงการที่ ๑ พัฒนาศักยภาพและเพิ่มผลผลิตหน่อไม้ที่มีคุณภาพสูง

๓.๑.๓ ผักปลอดภัยไร้สารพิษ

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มพัฒนาคุณภาพและเพิ่มผลผลิตผักปลอดภัยไร้สารพิษ

กลยุทธ์ : การเพิ่มศักยภาพการผลิตผักปลอดภัยไร้สารพิษ

โครงการที่ ๑ พัฒนาศักยภาพและเพิ่มผลผลิตผักปลอดภัยไร้สารพิษ

๓.๒ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๒.๑ แหล่งน้ำ

เป้าหมาย : เพื่อสร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน ให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร

กลยุทธ์ : สร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน

โครงการที่ ๑ ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ชื่อโครงการ เพิ่มศักยภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิตข้าว พร้อมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มจากเศษฟางข้าว

๑. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากราคาข้าวมีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรปลูกข้าวแทน อ้อยโรงงานที่ครบอายุ เนื่องจาก ราคาอ้อยโรงงานมีแนวโน้มลดลง เช่นในจังหวัดเลย หนองบัวลำภู อุดรธานี มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ ขอนแก่น และนครราชสีมา เป็นต้น และขยายเนื้อที่ในพื้นที่ปล่อยว่าง สำหรับผลิต ต่อไร่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณน้ำฝนเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว และไม่ประสบปัญหา ภัยแล้งเหมือนปีที่ผ่านมา

จากการศึกษาต้นทุนการผลิตข้าวในพื้นที่นอกเขตชลประทาน มีต้นทุนการผลิต ๓,๑๐๐ บาทต่อไร่ ใน เขตชลประทาน ๕,๓๑๕ บาทต่อไร่ ซึ่งมีต้นทุนค่อนข้างสูงหากไม่ปรับเปลี่ยนจะไม่สามารถแข่งขันได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น เห็นควรจัดทำโครงการเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าว โดย เน้นที่องค์กรเกษตรกร เช่น กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ศูนย์ข้าวชุมชน สหกรณ์การเกษตร หรือวิสาหกิจ ชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตข้าวคุณภาพ ลดต้นทุนการผลิต พร้อมทั้งเชื่อมโยงตลาดไปพร้อม ๆ กัน

อีกทั้ง กรมส่งเสริมการเกษตรได้พิจารณากิจกรรมโครงการที่มุ่งเน้นให้เกษตรกรใช้ประโยชน์จากเศษ วัสดุการเกษตร เพื่อลดต้นทุน และเพิ่มมูลค่าจากเศษวัสดุการเกษตร ประกอบกับสถานการณ์ปัจจุบันเกิด ปัญหาวิกฤตหมอกควันปกคลุม และเกิดฝุ่นละอองขนาดเล็กในหลายพื้นที่ของประเทศไทย โดยมีสาเหตุ สำคัญประการหนึ่ง คือ การเผาในพื้นที่การเกษตร ซึ่งการเผาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพของ ประชาชน และเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังส่งผลเสียต่อการทำอาชีพการเกษตร โดยตรง กล่าวคือ การเผาในพื้นที่การเกษตรยังเป็นการทำลายโครงสร้างและความอุดมสมบูรณ์ของดิน ทำให้ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และผลผลิตที่ได้รับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ด้วย จึงควรสนับสนุนการนำเศษวัสดุการเกษตรมาทำประโยชน์ เพิ่มมูลค่า ทดแทนการเผา

วัตถุประสงค์

- เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพ
- เพื่อลดการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และเพิ่มมูลค่าจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

๒. เป้าหมาย

- พื้นที่นาข้าว ม.๔,๖ ตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

๓. ระยะเวลาดำเนินงาน

- ระหว่าง มกราคม ๒๕๖๖ – ธันวาคม ๒๕๖๗

๔. พื้นที่ดำเนินการ

- ม.๔,๖ ตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก

๕. กิจกรรม

ที่	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายดำเนินการรวม		งบประมาณรวม (บาท)
		จำนวน	หน่วยนับ	
๑	พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการผลิตและลดต้นทุนการผลิตข้าว			
	๑.๑ จัดเวทีถ่ายทอดความรู้	๓๐	ราย	๒๕,๐๐๐
	๑.๒ ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ดี	๓๐	ราย	๕๖,๒๕๐
	๑.๓ จัดทำแปลงพิสูจน์ทราบโดยใช้แปลงนาเป็นตำรา	๒	แปลง	๒๐,๐๐๐
	๑.๔ จัดทำปุ๋ยหมักจากฟางข้าว	๑	จุด	๑๐,๐๐๐
	๑.๕ สรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ			๔,๘๐๐
รวม				๑๑๖,๐๕๐

๖. วิธีการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ ๑.๑ จัดเวทีถ่ายทอดความรู้

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	สำนักงานเกษตรอำเภอ	๓๐	ราย	๒๕,๐๐๐	อำเภอ
รวม		๓๐	ราย	๒๕,๐๐๐	อำเภอ

๑) เงื่อนไขและวิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการและสามารถยอมรับเงื่อนไขการดำเนินงานโครงการได้ จำนวน ๓๐ ราย

๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องรวมกลุ่มกันและดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งมีการบริหารจัดการในรูปแบบกลุ่ม และจัดตั้งเป็นศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

๓. จัดเวทีถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรสมาชิกศูนย์ฯ ด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ และการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้เข้มแข็ง จำนวน ๓๐ ราย รายละ ๕ ครั้ง ครั้งละ ๑ วัน

กิจกรรมที่ ๑.๒ ส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ดี

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	พื้นที่นาข้าว ม.๔,๖ ตำบลคำเหมือดแก้ว	๓๐	ราย	๕๖,๒๕๐	อำเภอ
รวม		๓๐	ราย	๕๖,๒๕๐	อำเภอ

๑) เงื่อนไขและวิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ในแปลงนาข้าวของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๓๐ รายๆละ ๕ ไร่ รวม ๑๕๐ ไร่

๒. . สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพดี ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ (จากหน่วยงานที่ผลิตเมล็ดพันธุ์สังกัดกรมวิชาการเกษตร) ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และการบริหารจัดการ เช่น การเตรียมดิน การปฏิบัติดูแลรักษา

๓. จัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการฯ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอ

กิจกรรมที่ ๑.๓ จัดทำแปลงพิสูจน์ทราบโดยใช้แปลงนาเป็นตำรา

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	พื้นที่นาข้าว ม.๔,๖ ตำบลคำ เหมือดแก้ว	๒	แปลง	๒๐,๐๐๐	อำเภอ
รวม		๒	แปลง	๒๐,๐๐๐	อำเภอ

๑) เจาะใจและวิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำแปลงพิสูจน์ทราบ โดยกำหนดปัจจัยในการพิสูจน์เป็น ๒ ปัจจัย ได้แก่ ทดสอบการใช้สารชีวภัณฑ์ ทดสอบการใช้ปุ๋ยชีวภาพ PGPR ทดสอบการใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ทดสอบการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ทดสอบการใช้น้ำหมักต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจะต้องจัดทำแปลงพิสูจน์ทราบจำนวน ๒ แปลงๆละ ๕ ไร่ รวมเป็น ๑๐ ไร่

๒. . สนับสนุนปัจจัยการจัดทำแปลงพิสูจน์ทราบ ได้แก่ สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยชีวภาพ PGPR ปุ๋ยเคมี ชุดตรวจวิเคราะห์ดิน และอื่นๆ ตามความเหมาะสม

กิจกรรมที่ ๑.๔ จัดทำปุ๋ยหมักจากฟางข้าว

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	พื้นที่นาข้าว ม.๔,๖ ตำบลคำ เหมือดแก้ว	๑	จุด	๑๐,๐๐๐	อำเภอ
รวม		๑	จุด	๑๐,๐๐๐	อำเภอ

๑) เจาะใจและวิธีการดำเนินงาน

สนับสนุนปัจจัยการจัดทำกองปุ๋ยหมักจากฟางข้าว โดยรวบรวมเศษฟางข้าวจากกลุ่มสมาชิก และมูลสัตว์ต่างๆ ให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ๑ จุด สนับสนุนงบประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาท โดยสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ในการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ ๑.๕ สรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จ	-๒๘-		
๑	สำนักงานเกษตรอำเภอ	-	-	๔,๘๐๐	อำเภอ
รวม		-	-	๔,๘๐๐	อำเภอ

๑) เจ็อนไขและวิธีการดำเนินงาน

๑. จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอ

๗. งบประมาณ

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน งบประมาณ ๑๑๖,๐๕๐ บาท

๑. ค่าอาหารสำหรับเกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย รายละ ๕ มื้อ มื้อละ ๑๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับเกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย รายละ ๑๐ มื้อ มื้อละ ๒๕ บาท รวมเป็นเงิน ๗,๕๐๐ บาท
๓. ค่าวัสดุฝึกอบรม/อุปกรณ์ในการฝึกอบรมรวมเป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท
๔. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ดี จำนวน ๒,๒๕๐ กิโลกรัม ไร่ละ ๒๕ บาท เป็นเงิน ๕๖,๒๕๐ บาท
๕. สนับสนุนการจัดทำแปลงพิสูจน์ทราบ จำนวน ๒ แปลง ไร่ละ ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
๖. สนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมักจากฟางข้าว จำนวน ๑ จุดๆละ ๑๐,๐๐๐ บาท
๗. ค่าใช้จ่ายในการติดตามดำเนินงาน ๔,๘๐๐ บาท

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- เชิงปริมาณ**
๑. มีศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี อย่างน้อย ๑ ศูนย์
 ๒. มีสมาชิกไม่น้อยกว่าศูนย์ละ ๓๐ ราย
 ๓. สมาชิกไม่น้อยกว่า ๑๕ ราย นำเศษฟางข้าวไปใช้ประโยชน์ทดแทนการเผา

เชิงคุณภาพ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓๐ ราย ได้รับความรู้และเข้าใจเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และการทำปุ๋ยหมักจากฟางข้าว

ชื่อโครงการ พัฒนาศักยภาพและเพิ่มผลผลิตเห็ดที่มีคุณภาพสูง

๑. หลักการและเหตุผล

การ"เพาะเห็ด" เป็นอีกหนึ่งอาชีพที่น่าสนใจ เมื่อสามารถสร้างรายได้ที่ดีและยังมีการลงทุนไม่สูง ใช้เงินลงทุนก่อร่างธุรกิจเพียงหลักพันบาทเท่านั้น ทั้งในเรื่องของสถานที่ที่ใช้ก็ไม่จำเป็นต้องมีมาก เพียงแค่โรงจอดรถในบ้านก็สามารถบันดาลให้เป็นที่เพาะเห็ดได้แล้ว แค่ผ่านการอบรมในเรื่องของการเพาะเห็ดอย่างถูกต้องตามหลักการก็สามารถทำธุรกิจนี้ได้อย่างง่ายดาย ที่สำคัญยังเป็นเกษตรกรรมในร่มซึ่งหมดกังวลในเรื่องที่ต้องตากแดดได้เลย สามารถเลือกธุรกิจเพาะเห็ดนี้เป็นทางเลือกได้ที่เป็นความต้องการของตลาดและราคาดี กลายเป็นพืชเศรษฐกิจ ทำให้เกษตรกรมีรายได้จำนวนมาก การส่งเสริมให้เกษตรกร "เพาะเชื้อเห็ด"และ"เพาะเห็ด"จำหน่ายในท้องถิ่น ของตนเองและนำส่งขายให้กับประเทศเพื่อนบ้าน

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตเห็ดกระด้างที่มีคุณภาพ

๓. เป้าหมาย

- เกษตรกรกลุ่มผู้เพาะเห็ดบด ม. ๔,๙ ตำบลคำเหมือดแก้ว

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

- ระหว่าง มกราคม ๒๕๖๖ – ธันวาคม ๒๕๖๗

๕. พื้นที่ดำเนินการ

- ม. ๔,๙ ตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

๖. กิจกรรม

ที่	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายดำเนินการรวม		งบประมาณรวม (บาท)
		จำนวน	หน่วยนับ	
๑	พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการผลิตเห็ดกระด้างที่มีคุณภาพ ๑.๑ จัดเวทีถ่ายทอดความรู้	๓๐	ราย	๑๕,๐๐๐
๒	ส่งเสริมการเพาะเห็ดกระด้างครบวงจร ๒.๑ ส่งเสริมการผลิตถุงก้อนเชื้อ ๒.๒ ส่งเสริมการสร้างโรงเรือน การปรับอุณหภูมิ และเทคนิคที่ทำให้เห็ดออกดอกจำนวนมากๆ	๑ ๓๐	กลุ่ม โรงเรือน	๒๔๐,๐๐๐ ๓๐๐,๐๐๐
รวม				๕๕๕,๐๐๐

๗. วิธีการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ ๑.๑ จัดเวทีถ่ายทอดความรู้

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	ม.๒,๙ ตำบลคำเหมือดแก้ว	๓๐	ราย	๑๒,๐๐๐	อำเภอ
รวม		๓๐	ราย	๑๒,๐๐๐	อำเภอ

๑) เจือนไขและวิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการและสามารถยอมรับเงื่อนไขการดำเนินงานโครงการได้ จำนวน ๓๐ ราย

๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องรวมกลุ่มกันและดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งมีการบริหารจัดการในรูปแบบกลุ่ม และจัดตั้งเป็นกลุ่มบ้านเห็ด

๓. จัดเวทีถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรสมาชิกกลุ่ม ด้านการผลิตก้อนเชื้อเห็ด เทคนิคที่ทำให้เห็ดดอกออกดอกจำนวนมาก และการบริหารจัดการกลุ่มให้เข้มแข็ง จำนวน ๓๐ ราย รายละ ๒ ครั้ง ครั้งละ ๑ วัน

กิจกรรมที่ ๒.๑ ส่งเสริมการผลิตถุงก้อนเชื้อ

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	ม.๔,๙ ตำบลคำเหมือดแก้ว	๑	กลุ่ม	๒๔๐,๐๐๐	อำเภอ
รวม		๑	กลุ่ม	๒๔๐,๐๐๐	อำเภอ

๑) เจือนไขและวิธีการดำเนินงาน

๑. รวมกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นกลุ่มบ้านเห็ดเพื่อทำกิจกรรม การผลิตถุงก้อนเชื้อ

๒. สนับสนุนวัสดุ / อุปกรณ์ในการผลิตถุงก้อนเห็ด เช่น วัสดุเพาะ หม้อนึ่งฆ่าเชื้อ เชื้อเห็ด เป็นต้น

กิจกรรมที่ ๒.๒ ส่งเสริมการสร้างโรงเรือน การปรับอุณหภูมิ และเทคนิคที่ทำให้เห็ดดอกออกดอกจำนวนมากๆ

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	ม.๔,๙ ตำบลคำเหมือดแก้ว	๓๐	โรงเรือน	๓๐๐,๐๐๐	อำเภอ
รวม		๓๐	โรงเรือน	๓๐๐,๐๐๐	อำเภอ

๑) เจือนไขและวิธีการดำเนินงาน

สนับสนุนวัสดุก่อสร้างโรงเรือนสั ๓๐ ี่ด จำนวน ๓๐ โรงเรือน

-๓๑-

๘. งบประมาณ

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน งบประมาณ ๕๕๕,๐๐๐ บาท

๑. ค่าอาหารสำหรับเกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย รายละ ๒ มื้อ มื้อละ ๑๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท

๒. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับเกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย รายละ ๔ มื้อ มื้อละ ๒๕ บาท รวมเป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท

๓. ค่าวัสดุฝึกอบรม/อุปกรณ์ในการฝึกอบรมรวมเป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท

๔. ค่าวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ จำนวน ๕ ชั่วโมง ๗๖๐ บาท เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท

๔. สนับสนุนวัสดุ / อุปกรณ์ในการผลิตถุงก้อนเห็ด เช่น วัสดุเพาะ หม้อนึ่งฆ่าเชื้อ เชื้อเห็ด เป็นเงิน ๒๔๐,๐๐๐ บาท

๕. สนับสนุนวัสดุก่อสร้างโรงเรือนสำหรับบ่มถุงก้อนเชื้อเห็ด จำนวน ๓๐ โรงเรือน ๗๖๐ บาท เป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

เชิงปริมาณ

๑. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้และเทคนิคการผลิตเห็ด

ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒. มีกลุ่มผู้เพาะเห็ดอย่างน้อย ๑ กลุ่ม

๓. ผลผลิตเห็ดกระด้างเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

เชิงคุณภาพ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓๐ ราย ได้รับความรู้และเข้าใจเทคโนโลยีการผลิตเห็ดกระด้างที่มีคุณภาพ

ชื่อโครงการ พัฒนาศักยภาพและเพิ่มผลผลิตผักปลอดภัยไร้สารพิษ

๑. หลักการและเหตุผล

พืชผักเป็นพืชอาหารที่คนไทยนิยมนำ มาใช้รับประทานกันมากเนื่องจากมีคุณค่าทางอาหารทั้งวิตามินและแร่ธาตุต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายสูง แต่ค่านิยมในการบริโภคผักนั้น มักจะเลือกบริโภคผักที่สวยงามไม่มีร่องรอยการทำลายของหนอนและแมลงศัตรูพืช จึงทำให้เกษตรกรที่ปลูกผักจะต้องใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดแมลงชนิดพ่นในปริมาณที่มาก เพื่อให้ได้ผักที่สวยงามตามความต้องการของตลาด เมื่อผู้

ซื่อนำมาบริโภคแล้วอาจได้รับอันตรายจากสารพิษที่ตกค้างอยู่ในพืชผักนั้นได้เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว เกษตรกรจึงควรหันมา ทำการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ โดยนำ เอาวิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชหลายวิธีมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เป็นการทดแทนหรือลดปริมาณการใช้สารเคมีให้น้อยลง เพื่อความปลอดภัยของเกษตรกร ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันผักที่นำมารับประทานจะได้มาจาก การซื้อจากตลาด ซึ่งเป็นผักที่สมบูรณ์ไปด้วยใบ ก้านและดอก ดูแล้วอยากที่จะนำไปทำอาหารมารับประทาน แต่ในหลายๆแล้วผักเหล่านั้นผ่านการปลูกมาอย่างไร การที่จะเลือกซื้อผักมารับประทานนั้น ควรที่จะเลือกผักที่มีใบขาด หรือเป็นรูที่แมลง ซึ่งเป็นหลักในการซื้อผัก

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มพัฒนาคุณภาพและเพิ่มผลผลิตผักปลอดภัยไร้สารพิษ

๓. เป้าหมาย

- เกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัยไร้สารพิษ ม.๗ ตำบลคำเหมือดแก้ว

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

- ระหว่าง มกราคม ๒๕๖๖ – ธันวาคม ๒๕๖๗

๕. พื้นที่ดำเนินการ

- ม.๗ ตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

๖. กิจกรรม

ที่	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายดำเนินการรวม		งบประมาณรวม (บาท)
		จำนวน	หน่วยนับ	
๑	พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการผลิตผักปลอดภัยไร้สารพิษ ๑.๑ จัดเวทีถ่ายทอดความรู้ การบริหารจัดการศัตรูพืช	๓๐	ราย	๖,๐๐๐
๒	ส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัยไร้สารพิษ ๒.๑ ส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ น้ำหมัก และปุ๋ยอินทรีย์	๑	กลุ่ม	๑๕๐,๐๐๐
	๒.๒ ส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ดี	๑	กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐
รวม				๒๕๖,๐๐๐

-๓๓๓-

๗. วิธีการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ ๑.๑ จัดเวทีถ่ายทอดความรู้ การบริหารจัดการศัตรูพืช

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	ม.๗ ตำบลคำเหมือดแก้ว	๓๐	ราย	๖,๐๐๐	อำเภอ
รวม		๓๐	ราย	๖,๐๐๐	อำเภอ

๑) เงื่อนไขและวิธีการดำเนินงาน

๑. คัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการและสามารถยอมรับเงื่อนไขการดำเนินงานโครงการได้ จำนวน ๓๐ ราย

๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องรวมกลุ่มกันและดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งมีการบริหารจัดการในรูปแบบกลุ่ม และจัดตั้งเป็นกลุ่มปลูกผักปลอดภัยไร้สารพิษ

๓. จัดเวทีถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรสมาชิกกลุ่ม ด้านการบริหารจัดการจัดการศัตรูพืช และการบริหารจัดการกลุ่มให้เข้มแข็ง จำนวน ๓๐ ราย ทยอยละ ๑ ครั้ง ครั้งละ ๑ วัน

กิจกรรมที่ ๒.๑ ส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ น้ำหมัก และปุ๋ยอินทรีย์

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	ม.๗ ตำบลคำเหมือดแก้ว	๑	กลุ่ม	๑๕๐,๐๐๐	อำเภอ
รวม		๑	กลุ่ม	๑๕๐,๐๐๐	อำเภอ

๑) เงื่อนไขและวิธีการดำเนินงาน

สนับสนุนวัสดุ / อุปกรณ์ในการผลิตสารชีวภัณฑ์ น้ำหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น

กิจกรรมที่ ๒.๒ ส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ดี

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	ม.๗ ตำบลคำเหมือดแก้ว	๑	กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐	อำเภอ
รวม		๑	กลุ่ม	๑๐๐,๐๐๐	อำเภอ

๑) เงื่อนไขและวิธีการดำเนินงาน

สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก โดยจัดหาจากกรมวิชาการเกษตร

๘. งบประมาณ

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน งบประมาณ ๒๕๖,๐๐๐ บาท

๑. ค่าอาหารสำหรับเกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ทยอยละ ๑ มื้อ มื้อละ ๑๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท

๒. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับเกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ทยอยละ ๒ มื้อ มื้อละ ๒๕ บาท รวมเป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท

๓. ค่าวัสดุฝึกอบรม/อุปกรณ์ในการฝึกอบรมรวมเป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท

๔. สนับสนุนวัสดุ / อุปกรณ์ในการผลิตสารชีวภัณฑ์ น้ำหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน ๑ กลุ่มๆละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๕. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก โดยจัดหาจากกรมวิชาการเกษตร จำนวน ๑ กลุ่มๆละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

เชิงปริมาณ ๑. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ด้านการบริหารจัดการศัตรูพืช ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒. ผลผลิตผักปลอดภัยไร้สารพิษเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๓๐

เชิงคุณภาพ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓๐ ราย ได้รับความรู้ด้านการบริหารจัดการศัตรูพืช และ การใช้สารชีวภัณฑ์

ชื่อโครงการ ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๑. หลักการและเหตุผล

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการปลูกผักปลอดภัยไร้สารพิษประสบผลสำเร็จ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิต ผักปลอดภัยอีกประการหนึ่งคือ น้ำที่ใช้ในการผลิตต้องไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมีจากพื้นที่อื่นๆ ซึ่งการใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตรมีความเหมาะสมและเป็นไปตามหลักการของการผลิตผักปลอดภัยไร้สารพิษ จึงควรให้การสนับสนุนน้ำบาดาลด้วยพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการผลิตผัก ปลอดภัยให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของตลาด

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน ให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร

๓. เป้าหมาย

- เกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัยไร้สารพิษ ม.๗ ตำบลคำเหมือดแก้ว

๓. ระยะเวลาดำเนินงาน

- ระหว่าง มกราคม ๒๕๖๑ – ธันวาคม ๒๕๖๕

๔. พื้นที่ดำเนินการ

- ม. ๗ ตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

๕. กิจกรรม

ที่	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายดำเนินการรวม		งบประมาณรวม (บาท)
		จำนวน	หน่วยนับ	
๑	รวมกลุ่มเพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	๑	จุด	๓๕๐,๐๐๐
รวม				๓๕๐,๐๐๐

๖. วิธีการดำเนินงาน

กิจกรรมที่ ๑ รวมกลุ่มเพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ที่	พื้นที่ดำเนินการ	เป้าหมาย		งบประมาณ (บาท)	หน่วยงานเบิกจ่าย (จังหวัด/อำเภอ)
		จำนวน	หน่วยนับ		
๑	ม.๗ ตำบลคำเหมือดแก้ว	๑	จุด	๓๕๐,๐๐๐	อำเภอ
รวม		๑	จุด	๓๕๐,๐๐๐	อำเภอ

๑) เงื่อนไขและวิธีการดำเนินงาน

๑. สนับสนุนบ่อน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน ๑ ชุด ตั้งแต่การขุดเจาะถึงพักน้ำ ป้อนน้ำ และแผงโซลาร์เซลล์

๗. งบประมาณ

รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน งบประมาณ ๓๕๐,๐๐๐ บาท

๑. สนับสนุนบ่อน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน ๑ ชุด ๗๕๐,๐๐๐ บาท

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

เชิงปริมาณ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีน้ำเพียงพอต่อการผลิตผักปลอดภัย ไม่น้อยกว่า ๗ ราย

เชิงคุณภาพ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๗ ราย สามารถผลิตผักปลอดภัยไร้สารพิษได้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. ๒๕๖๔. รายงานข้อมูล จปฐ. ระดับตำบล ปี ๒๕๖๔. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. ๒๕๔๙. แผนที่ขอบเขตการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมชลประทาน. ๒๕๔๘. ข้อมูลขอบเขตชลประทานจังหวัดกาฬสินธุ์. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๔๗. รายงานผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๔๗ ยุทธศาสตร์การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และ
ผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีชีวภาพทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๔๙. แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลประจำปี ๒๕๔๗ - ๒๕๔๘ : ตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอ
ห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ พันธุ์พืช. ๒๕๔๘. ข้อมูลป่าไม้ตามกฎหมาย. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม.
- กองแผนงาน. ๒๕๔๑. คู่มือการจัดการทรัพยากรดินเบื้องต้น : จังหวัดกาฬสินธุ์. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์.
- สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน, เขตการใช้ที่ดินตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ;
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ประกาศเทศบาลตำบลคำเหมือดแก้ว, แผนพัฒนาสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) ฉบับที่ ๒; เทศบาลตำบลคำเหมือดแก้ว
อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์